

Inför
och
efter
pjäsen

INTAKT

på

Teater
Jaguar

INTAKT: En thriller i sjukhusmiljö. En manlig sjuksköterska har blivit överfallen och rånad. Han tror sig möta gärningsmannen som patient, och tar honom som gisslan. Han vill tvinga honom att erkänna sitt brott. Men vem är egentligen offer och vem är gärningsman?

Ett efterspel av ett övergrepp och en önskan att vara intakt. En föreställning om att gå vidare efter ett övergrepp, om maktspel, hämnd och förlåtelse, Om vårt behov av att få vara fria människor i det gemensamma utrymmet, och vilka konsekvenser det får när någon kränker en annans integritet.

Projektet startade redan under 2008 med att vi i vår verksamhet med teater i Göteborg och runt om i Sverige möte många frågor kring ungdomars rädsla. I synnerhet rädslan för det oprovocerade våldet, vårt behov av hämnd och svårigheten att förlåta.

Det oprovocerade våldet bland ungdomar och i ungdomars närhet har på senare tid fått uppta mer och mer utrymme i det gemensamma medvetandet. Vi har läst artikel efter artikel i dagspressen och det är även ett ämne som skolan mer och mer försöker få ett grepp om.

Vi vände oss då till de instanser som bäst kunde hjälpa oss med vår vinkling av situationen, Stödcentrum för unga brottsoffer, Brottsofferjouren och Brottsförebyggande rådet. De har tillsammans hjälpt oss att få en bättre bild av verkligheten.

I rollerna: Torben Sigelius Kulin o Emil Klingvall **Regi och storyline:** Peter Zell **Musik:** Anders Rimpi **Scenografi:** Torben Sigelius Kulin **Rekvisita och Scenografiassistent:** Kajsa Nylander

Vi bifogar ett utdrag ur du & jag, rätt & fel, handledning för temaarbete om brott från Brottsförebyggande rådet. Hela handledningen finns att beställa/ ladda ner på www.bra.se.

Här är fler länkar:

Brottsförebyggande rådet www.bra.se, www.brottsrummet.se

Brottsofferjouren www.boj.se

Att öppna nya världar, Riksteatern www.riksteatern.se/lararhandledning

Tryggare och mänskligare Göteborg www.tryggareomanskligare.goteborg.se

Stödcentrum för unga brottsoffer www.ungabrottsoffer.se

Hämtat ur du&jag, rätt&fel, handledning för temaarbete om brott 2006 Brottsförebyggande rådet. Hela handledningen finns att beställa eller ladda ner på www.bra.se

Kortfakta – Våld, hot och kränkning

De brott som faller under temat våld, hot och kränkning, regleras i huvudsak i 3-7 kap. brottsbalken. År 2005 anmäldes cirka 188 000 sådana brott till polisen. Drygt 72 500 var misshandelsbrott, drygt 45 000 var olaga hot, strax över 32 000 var ofredande och nästan 12 000 sexualbrott. Under de senaste 25 åren har det i genomsnitt begåtts ca 100 mord per år i Sverige.

Av anmälningsstatistiken går det också att utläsa hur många av misshandelsbrotten som var riktade mot en kvinna respektive mot en man och om gärningsmannen och offret var bekanta eller inte. Vidare framgår om offret var ett barn (0-6 respektive 7-14 år) eller inte, och om brottet begicks utomhus eller inomhus. Man kan också få uppgifter om under vilken månad brottet begicks.

Under efterkrigstiden har flera stora förändringar skett vad gäller kriminaliseringen av våldsanvändning. Till exempel avskaffades skolagan år 1958 och föräldrars aga av barn i uppfostringsyfte förbjöds 1979. År 1998 infördes en ny straffbestämmelse, nämligen grov kvinnofridskränkning.

Antalet polisanmälda misshandelsbrott har ökat under efterkrigstiden. Delvis hänger detta samman med att benägenheten att anmäla våld och andra kränkningar (t.ex. mobbning) blivit högre. Avståndstagandet mot våld som ett sätt att lösa konflikter har blivit större. Men det faktiska våldet har också ökat.

En undersökning där skolelever i årskurs nio uppgav sina egna erfarenheter av våld (både som gärningsmän och offer) visar att tre av tjugo pojkar begått någon handling under det senaste året som innebär våld mot person jämfört med en av tjugo flickor. En av tio har blivit hotad så han eller hon känt sig rädd. Drygt två procent av pojkarna uppger att de ofta blir mobbade mot nästan fyra procent av flickorna.

SKOLANS UPPDRAG är att vara en skola för alla, och att tydligt stå upp för de normer och värden som försvarar varje individs okränkbarhet. Här finner vi också stöd i FN:s båda konventioner om barnets respektive de mänskliga rättigheterna, som ingår i skolans styrdokument. Skolans vuxna bör ha en gemensam hållning som gäller både i matte och svenska och på rasten.

Under tema Våld, hot och kränkning får eleverna förslag på frågeställningar och övningar rörande brott som strider mot 3, 4 och 5 kap. i brottsbalken, dvs. brott mot liv och hälsa, brott mot frihet och frid samt ärekränkning.

Eleverna undersöker vad lagen säger om dessa brott. De får testa två fiktiva fall som utspelar sig i skolmiljö.

Eleverna undersöker brottens omfattning i skolan, närområdet och Sverige. De analyserar orsaker och

konsekvenser: Vad gör att man tillgriper våld? Eleverna värderar sin egen inställning och sitt eget agerande. Säger vi saker till varandra som enligt lagen kan tolkas som ett brott? Slutligen: Har eleverna möjlighet att göra något för att deras skola, deras närmiljö eller t.o.m. Sverige ska drabbas mindre av dessa brott?

Fallet Bodil och fallet Torkel och Svante

Låt eleverna läsa de både historierna (Bilaga C1). Låt eleverna därefter diskutera om de anser att Bodil, respektive Torkel och Svante har begått något brott och om det i så fall är ett allvarligt brott.

Dela sedan ut lagtexten (Bilaga C2). Be eleverna läsa texten och plocka ut ord som de inte förstår och sedan slå upp dem i en ordbok. Låt dem göra en "översättning" av lagtexten. Diskutera varför lagtexter är så krångliga. Låt dem sedan gå igenom och svara på de följdfrågor som står efter respektive historia. Lägg ner tid på diskussionen om er egen skola.

Uppsats: Kränkning

Ett annat sätt att börja detta tema är att låta eleverna fritt utifrån ordet kränkning skriva en uppsats. Vad tänker de på när de hör ordet kränkning? Vad står det för? När blir man kränkt? Hur kränker man och hur reagerar man? Den som kränker någon, varför gör han eller hon det och hur tror vi att den personen själv skulle förklara sitt agerande?

Nedan presenteras exempel på frågeställningar som eleverna kan undersöka. Stimulera dem till att finna ytterligare frågeställningar. Här presenteras även förslag på tillvägagångssätt.

Våld, hot och kränkning

Vad är våld?

Vad är hot?

Vad är aga?

Vad är kränkning?

Vad säger lagen om våld, hot, aga och kränkning?

- Sök information i litteratur, media, undersökningar och på Internet.
- Vad anser du och dina kompisar? Intervjua och diskutera!
- Vad säger vuxna? Intervjua dina föräldrar, någon äldre släkting, en lärare.
- Vad säger lagen? Undersök lagtexten.
- Intervjua en jurist eller polis.

I er skola

Är det vanligt med slagsmål i er skola?

Är det vanligt att elever kallar varandra eller lärare för öknamn?

Är det vanligt att elever talar nedlåtande om varandra eller om lärare?

Förekommer det att elever hotar varandra eller lärare?

Hur var det i skolan förr i tiden?

- Vad anser du och dina kompisar? Intervjua och diskutera.
- Vad anser de vuxna som arbetar i skolan? Intervjua och diskutera.
- Vad säger lagen? Förekommer det brott i er skola? Undersök lagtexten.
- Intervjua en jurist eller polis.
- Hur var det förr i skolan? Intervjua någon äldre släkting eller annan äldre person.
- Vad säger lagen i dag om aga?

I ert närområde

Är människor som bor i ert område rädda för att bli utsatta för våld?

Förekommer det våld i ert närområde, er kommun?

Var i er kommun och vid vilken tidpunkt på dygnet är det störst risk att råka ut för ett våldsbrott?

Vad gör politiker, närpolis m.fl. i er kommun för att minska denna form av brottslighet?

- Intervjua människor som bor i närområdet/kommunen.
- Intervjua närpolis, socialarbetare, lokala brottsförebyggande rådet, lokala brottsofferjouren.
- Tag kontakt med lokaltidningen och be dem ta fram artiklar om dessa brott.

I Sverige

Hur många mord sker i Sverige varje år?

Hur vanligt är det med andra typer av våldsbrott?

Är människor i Sverige oroade över våldsbrottsutvecklingen?

Hur många vålds-, hot- och kränkingsbrott anmäls varje år i Sverige?

Vilken åldersgrupp och vilket kön riskerar mest att bli misshandlade?

Vilken åldersgrupp och vilket kön är det som begår flest misshandelsbrott?

- Sök information i litteratur, media, undersökningar och på Internet.
- Intervjua en jurist.
- Intervjua människor i olika åldrar.

I världen

Hur ser det ut i ett annat land? Är dessa brott vanliga?

Hur ser det ut i det landets skolor?

Är människorna som bor i det andra landet oroliga för att bli utsatta för våld, hot och kränkning?

Hur ser det andra landets lagar på dessa brott?

- Sök information i litteratur, media, undersökningar och på Internet.
- Intervjua någon från ett annat land.
- Tag kontakt med en skola i ett annat land och utbyt information.

Nedan presenteras exempel på frågeställningar som eleverna kan gå vidare med att analysera. Motivera eleverna att söka svar på frågorna: Vad finns det för orsaker? Vilka blir konsekvenserna? Hur ser det ut om vi jämför? Vilka skillnader finns? Och vad beror det på?

Förslagen syftar till att stimulera eleverna till att formulera ytterligare frågeställningar att analysera. Nedan presenteras även förslag på tillvägagångssätt för undersökningarna.

Varför tar man till våld?

Varför hotar och kränker man någon annan?

Var går gränsen för våld? En knuff – är det våld?

Finns det ställen och tillfällen då våld och hot är OK? Ishockey, boxning? Och vad kan det bero på i så fall?

Vad kan man få för straff för vålds-, hot- och kränkingsbrott?

- Vad anser du och dina kompisar? Intervjua och diskutera.
- Vad säger vuxna? Intervjua dina föräldrar, morföräldrar, lärare.
- Vad säger lagen? Undersök lagtexten.
- Intervjua en jurist eller polis.

I er skola

Är det mer eller mindre bråk och slagsmål i er skola än i andra?

Har ni ett trevligt klimat, där man inte talar nedlåtande och kränkande om varandra? Jämför med andra skolor!

Har ni mindre mobbning, eller mer, i er skola än det är i andra?

Vad kan man göra för att få slut på mobbningen i skolan?

Vad är det för skillnad på våld, hot och kränkning i skolan i dag jämfört med förr i tiden?

- Tag kontakt med en annan skola och jämför. Vad beror likheter och olikheter på?
- Intervjua era föräldrar, någon äldre släkting eller annan äldre person om hur det var i skolan på deras tid?
- Leta information i litteratur, undersökningar och på Internet.

I ert närområde

Förekommer det mer våld i ert närområde, i er kommun än i en annan närliggande kommun?

Om ni jämför er kommun med andra i Sverige, hur ligger er kommun till då?

Finns det några exempel på kommuner där man har låg våldsbrottslighet och arbetar aktivt med brottsförebyggande metoder som er kommun skulle kunna ta efter?

Är er egen kommun ett sådant gott exempel?

- Intervjua människor som bor i en annan kommun.
- Intervjua närpolis, socialarbetare, lokala brottsförebyggande rådet, lokala brottsofferjouren i en annan kommun.
- Tag kontakt med andra orters lokaltidningar och be dem ta fram artiklar om dessa brott och om brottsförebyggande arbete.
- Leta information i litteratur, undersökningar och på Internet.

I Sverige

Hur har mord- och våldsbrottsfrekvensen utvecklats i Sverige under de senaste hundra åren?

Hur ser våldsbrottsfördelningen ut i Sverige? Finns det skillnader mellan storstad respektive landsbygd, norra Sverige och södra?

Är barnmisshandel ovanligare nu, när aga är förbjudet?

Är gärningsmännen i våldsbrott i dag yngre än för hundra år sedan?

Är det vanligt att vålds-, hot- och kränkingsbrott som begås i skolan anmäls?

- Sök information i litteratur, media, undersökningar och på Internet.
- Tag kontakt och gör intervjuer med BRIS eller Rädda Barnen.
- Intervjua en jurist.

I världen

Om du jämför den information om vålds-, hot och kränkingsbrott som du har fått fram om ett annat land med den information som du har fått fram om Sverige, vad är det för likheter och olikheter? Vad kan dessa bero på?

Finns det länder där man får aga barnen i skolan?

Om det är krig i ett land, påverkar det människors oro för att bli utsatta för våld, hot och kränkning?

Finns det länder som har hårdare straff för dessa brott?

- Leta information i litteratur, undersökningar och på Internet.
- Intervjua någon från ett annat land.
- Tag kontakt med en skola i ett annat land och utbyt information.

Övningar

Fyrahörn

Ställ en av nedanstående frågor till eleverna och ange samtidigt de tre givna svarsalternativen och ett öppet svarsalternativ. Varje svarsalternativ motsvaras av ett hörn i rummet. Eleverna svarar sedan på frågan genom att ställa sig i det hörn av rummet som, enligt deras åsikt, representerar det rätta svarsalternativet. Gå sedan runt och ställ följdfrågor till eleverna i respektive hörn.

a) Vad skulle du göra om du såg några klasskamrater mobba (t.ex. reta, knuffa, skratta elakt åt) en annan klasskamrat?

- Gå fram och säga till dem att sluta.
- Gå och säga till en lärare eller annan vuxen.
- Inte någonting.
- Eget förslag.

b) Vad tycker du att man ska göra om man blir vittne till en misshandel?

- Inte någonting.
- Kalla på polis.
- Försöka ingripa och avbryta misshandeln.
- Eget förslag.

c) Vad tror du är den vanligaste orsaken till att det blir slagsmål mellan ungdomar?

- Alkohol.
- Gängbildning.
- Finns för lite för ungdomar att göra.
- Eget förslag.

d) Hur tror du att man skulle kunna få bort all mobbning från skolorna?

- Fler lärare ute på rasterna.
- Engagera eleverna mer i mobbningsarbetet.
- Polisanmäla alla som mobbar.
- Eget förslag.

Hetastolen

Sätt eleverna på stolar i en halvcirkel. Läs upp nedanstående påståenden för eleverna och be dem ta ställning för eller emot genom att resa sig (håller med) eller sitta kvar (håller inte med). Ställ sedan följdfrågor så att eleverna får motivera sina ställningstaganden.

- Om någon är elak mot dig, då har du rätt att slå den personen.
- Om någon slår dig, då har du rätt att slå tillbaka.
- Om någon tar din cykel, då har du rätt att springa ifatt och putta omkull honom/henne så att han/hon rasar i gatan.
- Om en tjej du känner har svikit dig, då har du rätt att kalla henne för "djävla hora".
- Om någon i din klass är elak mot dig, då är det rätt att din storebror hotar din klasskamrat med stryk.
- Det är OK att ishockeyspelare ibland slåss med knytnävarna.
- Föräldrar borde få ge sina barn smisk om de är olydiga.
- Lagarna om våld, hot och kränkning är för hårda.
- Fler brott som begås i skolan borde polisanmälas.

Regelrätt slagsmål

Man använder ibland uttrycket "ett regelrätt slagsmål". Be eleverna att skriva ner en beskrivning av vad det är. Vad är ett regelrätt slagsmål? Be dem sedan var och en att ta ställning till om det är något som de kan acceptera, dvs. att det borde vara tillåtet i exempelvis skolan. Be dem sedan att skriva ner en beskrivning av ett oregelrätt slagsmål. Fråga därefter vilken form av slagsmål som är vanligast och vad de tycker om det. Nedan ges några exempel på hur eleverna kan sammanställa de kunskaper som de har inhämtat och några idéer om hur eleverna kan gå vidare t.ex. med en handlingsplan.

- Låt eleverna utifrån det de har lärt sig fundera på vad de själva kan göra för att våld, hot och kränkningar ska minska i skolan.
- Låt dem göra en antimobbningshandbok.
- Kom överens med eleverna om vilka tillmälen som inte accepteras i samvaron på skolan och gör en lista samt en "lagbok" som också talar om hur överträdelser ska behandlas.
- Låt eleverna skriva en uppsats/göra en pjäs där de får beskriva varför en person börjar begå vålds-, hot- och kränkingsbrott eller vilka konsekvenser dessa brott kan få. Spela upp pjäsen för yngre elever, föräldrar och kompisar.
- Låt eleverna göra en tidning eller utställning om det som de har lärt sig. Bjud in lokalpolitiker, närpolis och lokala brottsförebyggande rådet till diskussion om elevernas förslag för ett tryggare närsamhälle.

Nedan ges några exempel Nedan ges några exempel på hur eleverna kan sammanställa de kunskaper som de har inhämtat och några idéer om hur eleverna kan gå vidare t.ex. med en handlingsplan.

- Låt eleverna utifrån det de har lärt sig fundera på vad de själva kan göra för att våld, hot och kränkningar ska minska i skolan.
- Låt dem göra en antimobbningshandbok.
- Kom överens med eleverna om vilka tillmälen som inte accepteras i samvaron på skolan och gör en lista samt en "lagbok" som också talar om hur överträdelser ska behandlas.
- Låt eleverna skriva en uppsats/göra en pjäs där de får beskriva varför en person börjar begå vålds-, hot- och kränkingsbrott eller vilka konsekvenser dessa brott kan få. Spela upp pjäsen för yngre elever, föräldrar och kompisar.
- Låt eleverna göra en tidning eller utställning om det som de har lärt sig. Bjud in lokalpolitiker, närpolis och lokala brottsförebyggande rådet till diskussion om elevernas förslag för ett tryggare närsamhälle.

Fallet Bodil

Bodil Uppnäsa gillar inte sin klasskamrat Eva Äppelkind. Det hela började med ett bråk i skolmatsalen där Eva råkade spilla lite mjölk på Bodils byxor. Bodil blev jättearg och började skrika, men Eva tyckte inte att det var så farligt utan sa att det är väl bara att gå hem och byta. Bodil hade inte så mycket kläder och det andra paret byxor som hon kunde tänka sig att ha på sig låg i tvätten. Däremot verkade Eva ha hur mycket kläder som helst. Hon hade något nytt på sig i stort sett varje vecka och allt var dyra märkeskläder. Bodil blev därför än mer arg på Eva. Men hon kunde ju inte säga att hon bara hade två par byxor. Därför bet hon ihop och bestämde sig för att hon minsann skulle hämnas på Eva på något sätt.

Några dagar senare kom Bodil på hur hon skulle göra. Hon skulle sprida ut ett rykte om Eva i skolan. Hon började med att berätta för några av sina kompisar att hon hade sett Eva sent en kväll hoppa in i en bil där det satt en gammal gubbe, och det var inte Evas pappa. Bodil sa att hon var nästan säker på att Eva var prostituerad. Man kan ju undra hur hon har råd med så dyra kläder, avslutade hon sin historia. Kompisarna var lite tveksamma till detta och sa att det kanske var Evas morfar eller farfar i bilen.

Bodil blev besviken över att ryktet inte tog fart och bestämde sig därför för att spä på historien lite. Nästa dag berättade hon för sina kompisar att nu är det helt klart vad Eva är för typ. Bodil berättade att hennes storebror hade sett Eva i en porrfilm. Nu tog ryktet fart i skolan och Bodil bekräftade sin historia för alla som ville höra. Till slut fick även Eva höra ryktet och fick då även veta vem det var som stod för informationen. Eva polisanmälde då Bodil.

Frågor

Kan Eva polisanmäla Bodil? Har Bodil begått något brott?

- Tag kontakt med närpolisen och fråga. Läs bifogad lagtext och se om ni hittar något som stödjer Evas anmälan.

Vad tycker ni om Bodils agerande? Är det vanligt att man pratar illa om varandra i er skola?

I så fall – vad kan man göra åt det?

- Diskutera med dina klasskamrater!

Tycker ni att Eva gjorde rätt som polisanmälde eller skulle hon ha gjort på något annat sätt?

- Diskutera med dina klasskamrater!

Fallet Torkel och Svante

Torkel Filt och Svante Kudde är två trötta grabbar. De vill inte gärna anstränga sig i onödan. Framför allt gäller det skolarbetet. De läser inga läxor, sitter längst bak i klassrummet och småsover. Annat är det med Olle. Han anstränger sig, läser alla läxor, letar mer information om det han läser på Internet, sitter längst framme i klassrummet och ställer frågor som får t.o.m. läraren att bli helt snurrig. Torkel och Svante är ganska storväxta och starka, Olle däremot är ganska liten för sin ålder. Torkel och Svante brukar vara ganska taskiga med Olle. De brukar ofta putta och knuffa på honom och ibland slår de honom helt utan anledning. Inte så hårt, det blir inga blåmärken, men det gör ont ändå, framför allt i Olles själ. Olle brukar fantisera om att han hade en storebror som kunde ge igen. Men verkligheten är inte sådan. Olle är rädd för Torkel och Svante och försöker undvika dem.

En dag när Olle går från skolan står Torkel och Svante utanför hans port och väntar på honom. De tar direkt tag i honom och släpar ner honom i källaren. Där säger de åt honom att han ska hjälpa dem att fuska på morgondagens prov i historia. Han ska sätta sig bredvid Torkel och Svante och när han är klar ska han smussla över sin skrivning till Torkel som ska skriva av den. Olle säger att han inte vill göra det. Då börjar Torkel och Svante att slå på Olle. Efter ett tag tar Svante fram en cigarett och tändar den och medan Torkel håller i Olle bränner Svante hål på Olles byxa. Svante säger att om Olle inte ändrar sig nu, kommer han att bränna på Olles skinn. Då ger Olle med sig och säger att han ska göra som de säger. Bra, säger Torkel och släpper. Svante och Torkel börjar gå, men vänder i dörren och säger att om Olle inte gör som de har sagt kommer han att få hela sitt ansikte brännmärkt.

När Olle kommer upp till lägenheten går han in på sitt rum. Efter ett par timmar kommer hans mamma hem. Hon kommer in till Olle och märker att allt inte är som det ska. Hon frågar Olle vad det är, men får svaret att det inte är något. Då får Olles mamma syn på hålet i byxorna och frågar hur det har gått till. Då brister det för Olle och han berättar gråtande allt. Olles mamma går direkt till polisen och anmäler Torkel och Svante.

Frågor

Kan Olles mamma polisanmäla Torkel och Svante? Har de begått något brott?

- Tag kontakt med närpolisen och fråga. Läs bifogad lagtext och se om ni hittar något som stödjer Olles mammas anmälan.

Vad tycker ni om Torkel och Svantes agerande? Är det vanligt med knuffar och slagsmål i er skola? I så fall – vad kan man göra åt det?

- Diskutera med dina klasskamrater!

Tycker ni att Olles mamma gjorde rätt som polisanmälde, eller skulle hon ha gjort på något annat sätt?

- Diskutera med dina klasskamrater!

Urval ur lagboken:

3 kap. BrB: Om brott mot liv och hälsa

1 § Den som berövar annan livet, dömes för mord till fängelse i tio år eller på livstid.

2 § Är brott som i 1 § sägs med hänsyn till de omständigheter som föranlett gärningen eller eljest att anse som mindre grovt, dömes för dråp till fängelse, lägst sex och högst tio år.

3 § Dödar kvinna sitt barn vid födelsen eller eljest å tid då hon på grund av nerkomsten befinner sig i upprivet sinnestillstånd eller i svårt trångmål, dömes för barnadråp till fängelse i högst sex år.

5 § Den som tillfogar en annan person kroppsskada, sjukdom eller smärta eller försätter honom i vanmakt eller annat sådant tillstånd, döms för misshandel till fängelse i högst två år eller, om brottet är ringa, till böter eller fängelse i högst sex månader.

6 § Är brott som i 5 § sägs att anse som grovt, ska för grov misshandel dömas till fängelse, lägst ett år och högst tio år. Vid bedömande huruvida brottet är grovt ska särskilt beaktas, om gärningen var livsfarlig eller om gärningsmannen tillfogat svår kroppsskada eller allvarlig sjukdom eller eljest visat särskild hänsynslöshet eller råhet.

7 § Den som av oaktsamhet orsakar annans död, döms för vållande till annans död till fängelse i högst två år eller, om brottet är ringa, till böter.

Är brottet grovt, döms till fängelse, lägst sex månader och högst sex år. Vid bedömande av om brottet är grovt ska särskilt beaktas

1. om gärningen har innefattat ett medvetet risktagande av allvarligt slag, eller
2. om gärningsmannen, när det krävts särskild uppmärksamhet eller skicklighet, har varit påverkad av alkohol eller något annat medel eller annars gjort sig skyldig till en försummelse av allvarligt slag.

8 § Den som av oaktsamhet orsakar annan person sådan kroppsskada eller sjukdom som inte är ringa, döms för vållande till kroppsskada eller sjukdom till böter eller fängelse i högst sex månader.

Är brottet grovt, döms till fängelse i högst fyra år. Vid bedömandet av om brottet är grovt ska särskilt beaktas

1. om gärningen har innefattat ett medvetet risktagande av allvarligt slag, eller
2. om gärningsmannen, när det krävts särskild uppmärksamhet eller skicklighet, har varit påverkad av alkohol eller något annat medel eller annars gjort sig skyldig till en försummelse av allvarligt slag.

9 § Utsätter någon av grov oaktsamhet någon annan för livsfara eller fara för svår kroppsskada eller allvarlig sjukdom, dömes för framkallande av fara för annan till böter eller fängelse i högst två år.

11 § För försök eller förberedelse till mord, dråp, barnadråp eller sådan misshandel som ej är ringa, så ock för stämpling till mord, dråp eller grov misshandel eller underlåtenhet att avslöja sådant brott dömes till ansvar enligt vad i 23 kap. stadgas.

4 kap. Brb: Om brott mot frihet och frid

4 § Den som genom misshandel eller eljest med våld eller genom hot om brottslig gärning tvingar annan att göra, tåla eller underlåta något, dömes för olaga tvång till böter eller fängelse i högst två år. Om någon med sådan verkan övar tvång genom hot att åtala eller angiva annan för brott eller att om annan lämna menligt meddelande, dömes ock för olaga tvång, såframt tvånget är otillbörligt.

Är brottet som avses i första stycket grovt, dömes till fängelse, lägst i sex månader och högst sex år. Vid bedömande huruvida brottet är grovt ska särskilt beaktas, om gärningen innefattat pinande till beaktelse eller annan tortyr.

5 § Om någon lyfter vapen mot annan eller eljest hotar med brottslig gärning på sätt som är ägnat att hos den hotade framkalla allvarlig fruktan för egen eller annans säkerhet till person eller egendom, döms för olaga hot till böter eller fängelse i högst ett år.

Är brottet grovt, döms till fängelse, lägst sex månader och högst fyra år.

7 § Den som handgripligen antastar eller medelst skottlossning, stenkastning, oljud eller annat hänsynslöst beteende eljest ofredar annan, döms för ofredande till böter eller fängelse i högst ett år.

5 kap. BrB: Om ärekränkning

1 § Den som utpekar någon såsom brottslig eller klandervärd i sitt levnadssätt eller eljest lämnar uppgift som är ägnad att utsätta denna för andras missaktning, dömes för förtal till böter.

Var han skyldig att uttala sig eller var det eljest med hänsyn till omständigheterna försvarligt att lämna uppgift i saken, och visar han att uppgiften var sann eller att han hade skäligen grund för den, ska ej dömas till ansvar.

2 § Är brott som i 1 § sägs att anse som grovt, ska för grovt förtal dömas till böter eller fängelse i högst två år.

Vid bedömande huruvida är grovt ska särskilt beaktas, om uppgiften genom sitt innehåll eller den omfattning i vilken den blir spridd eller eljest var ägnad att medföra allvarlig skada.

3 § Den som smädar annan genom kränkande tillmäle eller beskyllning eller genom annat skymfligt beteende mot honom, dömes om gärningen ej är belagd med straff enligt 1 eller 2 §, för förolämpning till böter.